

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

8. SINIF

KADER İNANCI

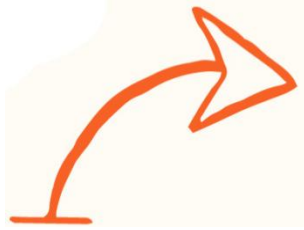
1. ÜNİTE

Neler Öğreneceğiz?

1. Kader ve Kaza İnanç
2. İnsanın İradesi ve Kader
3. Kaderle İlgili Kavramlar
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (as)
5. Bir Ayet Tanıyorum: Ayetelkürsi ve Anlamı

1. Kader ve Kaza İnanç

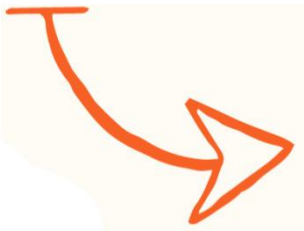
1. Ünite: KADER İNANCI

Kader

Kelime
anlamı

“Gücü yetmek; biçimlendirmek, planlamak, ölçü ile yapmak, kıymetini bilmek, mukayese etmek” anlamlarına gelir.

Terim
anlamı

Allah'ın (cc), sonsuz ilmi ve kudretiyle başlangıçtan sona, evrende gerçekleşecek olan her şeyi takdir etmesidir.

KADER

Allah'ın (cc); varlıkları en güzel biçimde yaratması, insanların özgür iradeleriyle yapacaklarını önceden bilmesi ve bir plana göre düzenlemesine de **kader** denir.

Bir ayet:

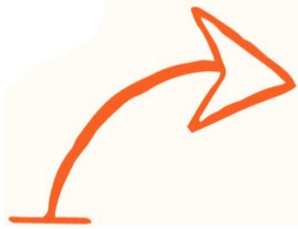
“Sabahı aydınlatan O'dur. Ve O, geceyi dinlenme zamanı, Güneş'i ve Ay'ı birer hesap ölçüsü kılmıştır. İşte bu, aziz ve alim olan Allah'ın takdiridir.”

(Enam suresi, 96. ayet)

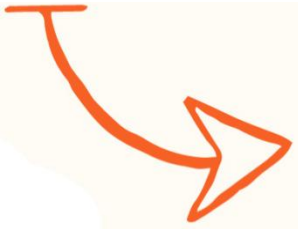

Görsel: 1.1

1. Ünite: KADER İNANCI

Kaza

Kelime
anlamı

“Hükmetmek, emretmek, yaratmak ve gerçekleştirmek” anlamlarına gelir.

Terim
anlamı

Ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde Allah (cc) tarafından yaratılması demektir.

1. Ünite: KADER İNANCI

“Su, 100 derecede kaynar.” kuralı kader kavramıyla ilgiliyken 100 dereceye ulaşan suyun kaynaması da kaza kavramıyla ilgilidir.

Görsel: 1.2

KAZA

Kaza kelimesi, Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'ın varlıklara karşı karar, emir ve fiillerini ifade etmek için kullanılır.

Bir ayet:

“Böylece onları, iki günde (iki evrede) yedi gök olarak yarattık ve her göğe kendi işini bildirdik. En yakın göğü kandillerle süsledik ve onu koruduk. İşte bu, mutlak güç sahibi ve hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir.”

(Fussilet suresi, 12. ayet)

Görsel: 1.3

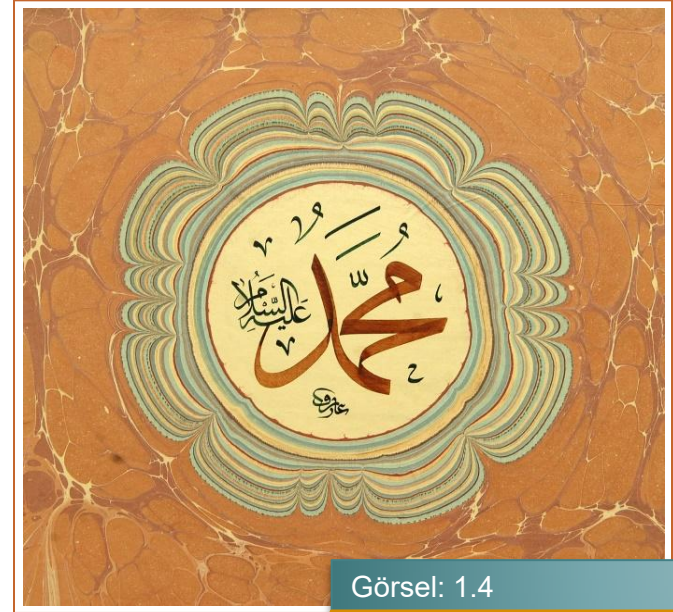
1. Ünite: KADER İNANCI

Bir Hadis:

Cebrail (as), Hz. Peygamber'e "Bana iman hakkında bilgi ver." dedi.

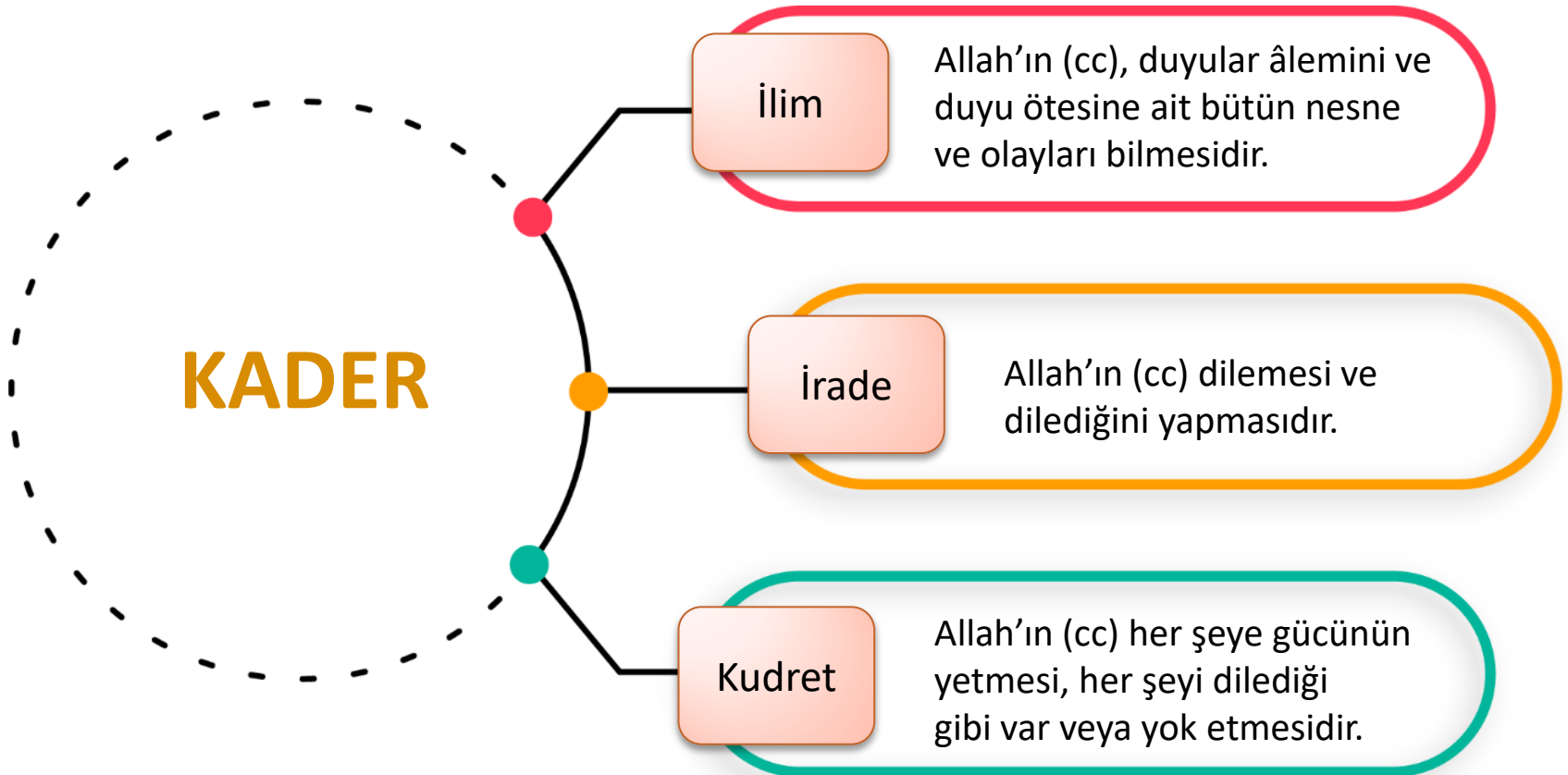
Allah Resulü şöyle buyurdu: "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe iman etmendir. Bunun gibi hayrı ve şerriyle kadere inanmandır."

(Müslim, İman, 1)

Görsel: 1.4

1. Ünite: KADER İNANCI

Kader ve kaza inancı, Allah (cc) inancının bir sonucudur. Çünkü Allah (cc), sonsuz ilmi ve iradesiyle her şeyi kuşatmıştır. Kudretiyle de bütün varlıklardan üstündür. Bu nedenle kader ve kaza inancı, İslam inancının altı şartından biri olarak kabul edilmiştir.

**Allah (cc), Her Şeyi Bir Ölçüye Göre
Yaratmıştır.**

Evrende mükemmel bir işleyiş vardır. En ince ayrıntısına kadar her şey birbiriyle uyumludur. Canlı ve cansız bütün varlıklar, tek bir sistemin parçası olarak evrendeki mükemmelliği gösterir.

Ayetler:

“Yedi göğü birbiriyle tam bir uygunluk içinde yaratan O’dur. Rahman’ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun? Sonra gözünü tekrar tekrar çevir de bak, (kusur arayan) göz aradığını bulamadan bitkin olarak sana dönecektir.”

(Mülk suresi, 3-4. ayetler)

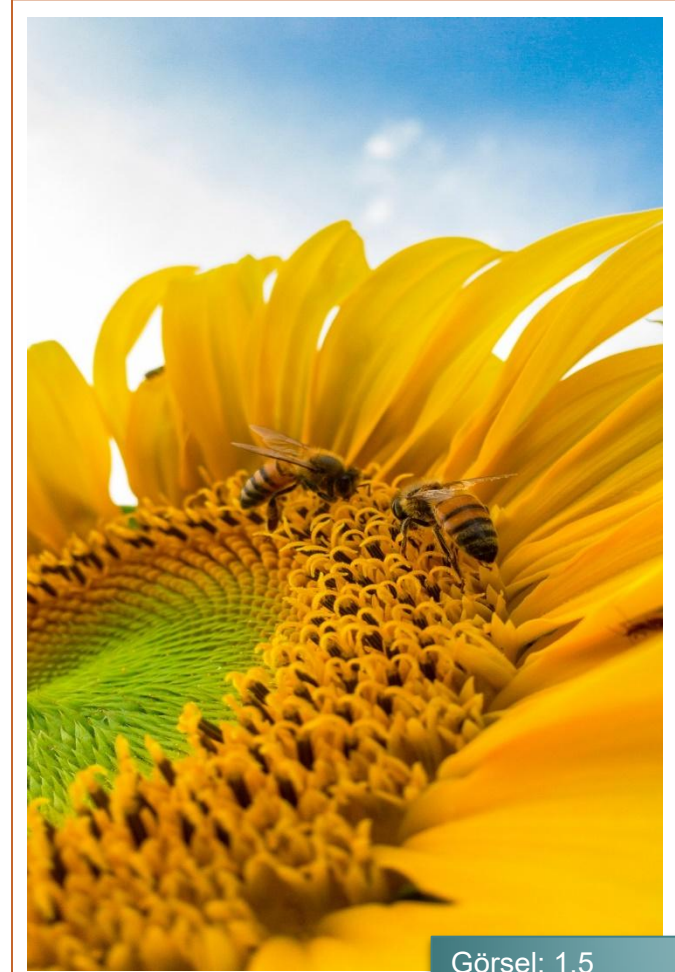
1. Ünite: KADER İNANCI

Yüce Allah; mevsimleri, meyveleri, bitkileri, hayvanları, yıldızları, gezegenleri ve daha birçok nimeti insanların hizmetine sunmuştur.

Ayetler:

“Rabbin bal arısına şöyle ilham etti: Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan (kovanlardan) kendine evler edin. Sonra meyvelerin hepsinden ye de Rabbinin sana kolaylaştırdığı (yaylım) yollarına gir. Onların karınlarından çeşitli renklerde bal çıkar. Onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz bunda düşünen bir (toplum) için bir ibret vardır.”

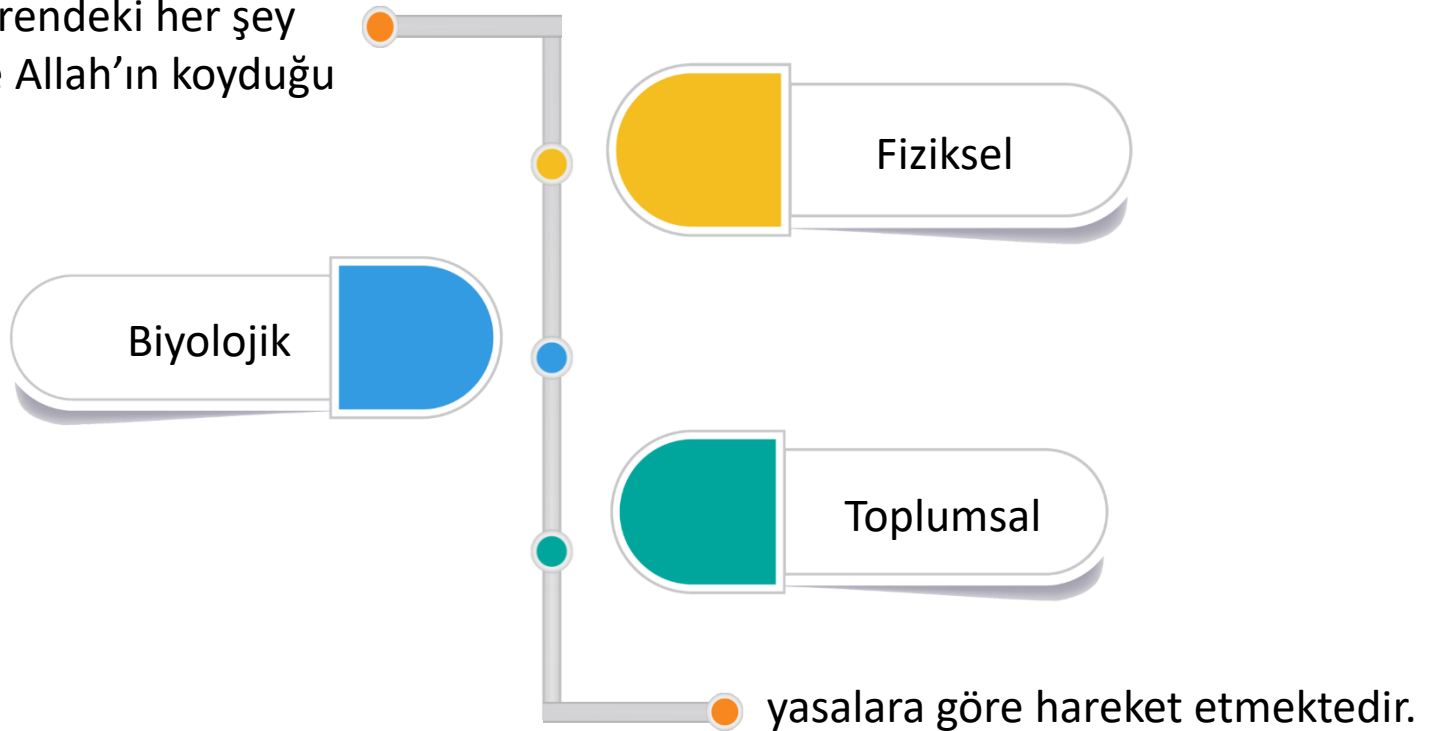
(Nahl suresi, 68-69. ayetler)

Görsel: 1.5

Kader ve Evrendeki Yasalar

Evrendeki her şey
Yüce Allah'ın koyduğu

Allah'ın (cc), evren ve içindeki canlı cansız tüm varlıklarla ilgili koyduğu kurallara ve tabiat kanunlarına **sünnetullah** veya **âdetullah** denir.

Evrendeki Yasalar

Fiziksel Yasalar

Madde ve enerjinin oluşumu, yapısı, değişimi, hareketi ve maddeler arası ilişkilerle ilgili yasalardır.

Örnek:

Gezegenlerin belli bir yörüngeyi takip etmesi

Biyolojik Yasalar

Canlıların doğması, çoğalması, gelişmesi ve ölmesiyle ilgili yasalardır.

Örnek:

Canlıların solunum, sindirim, iskelet ve kas sistemleri

Toplumsal Yasalar

Toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için uyulması gereken yasalardır.

Örnek:

Adaletin olmadığı yerlerde kargaşanın artması

Verilen örnekler hangi yasalarla ilgilidir?

Sulak yerlerde hayvanlar her gün suya ihtiyaç duyarken suyun nadiren bulunduğu çöllerde yaşayan develerin günlerce susuzluğa dayanabilmesi

Suyun kaldırma kuvvetiyle gemilerin denizlerde ve okyanuslarda yüzmesi

Gelir dağılımının adil olduğu toplumlarda fakirliğin azalması

2. İnsanın İradesi ve Kader

İnsan, akıllı ve irade sahibi bir varlıktır.

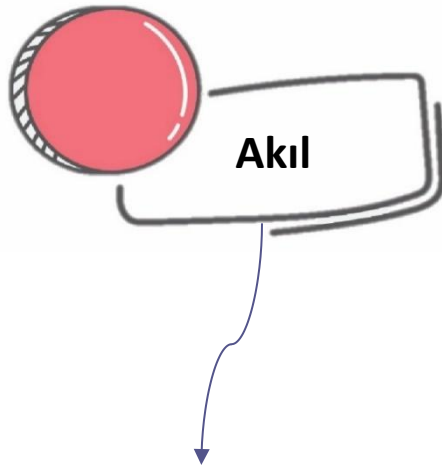
İnsana düşünme yeteneği verilmiştir.

İnsan, davranışlarından sorumludur.

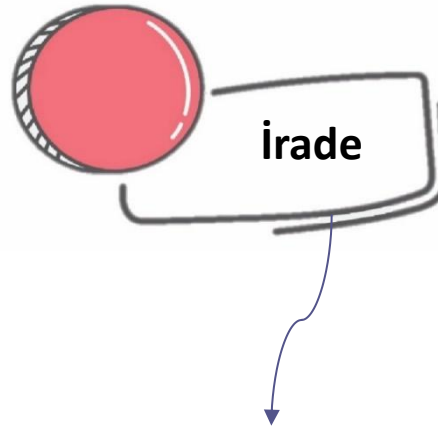
İnsana vahiyle doğru yol gösterilmiştir.

İnsan, özgür bir varlıktır.

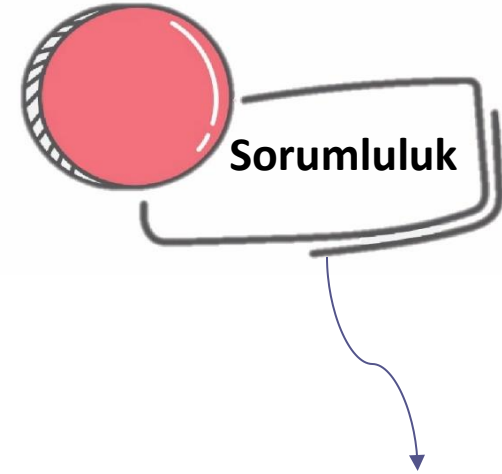
1. Ünite: KADER İNANCI

Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama özelliğidir. İnsanın, davranışlarından sorumlu olmasının temel sebebidir.

Dilemek, tercih etmek, karar vermek ve bunlar için gerekli güç ve yeteneğe sahip olmaktır. İrade; külli irade ve cüzi irade olarak ikiye ayrılır.

Bir kimsenin verdiği kararların sonuçlarını üstlenmesi, yaptığı ya da yapması gerekirken yapmadığı işlerden dolayı hesap vermek zorunda olmasıdır.

İRRADE

Küllî İrade

- Allah'ın (cc) istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesidir.
- Külli irade, Allah'ın (cc) sınırsız iradesidir.
- Külli irade, her şeye hâkim olan, her şeyi içine alan iradedir.
- İnsan, külli irade alanına müdahale edemez.

Örnekler:

- Göz rengimiz, cinsiyetimiz, milliyetimiz, doğum yerimiz vb. külli iradeye bağlıdır ve bu alanda insanın bir sorumluluğu yoktur.

Cüzi İrade

- Allah (cc) tarafından insana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme gücüdür.

Örnekler:

- Yazı yazmak, oturmak, kalkmak, namaz kılmak, oruç tutmak, iyi veya kötü davranışta bulunmak cüzi irademizle seçerek yaptığımız davranışlardandır.

1. Ünite: KADER İNANCI

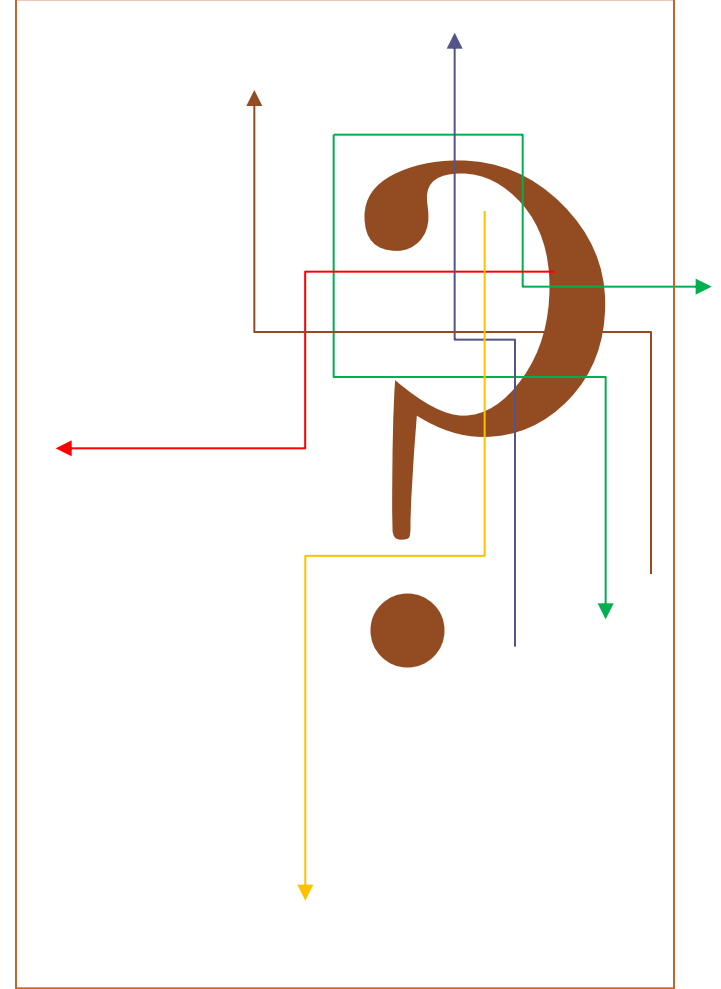
Ayetler:

“Kim doğru yolu seçerse bunu ancak kendi iyiliği için seçmiş olur, kim de doğruluktan saparsa kendi zararına sapmış olur. Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü üstlenmez...”

(İsra suresi, 15. ayet)

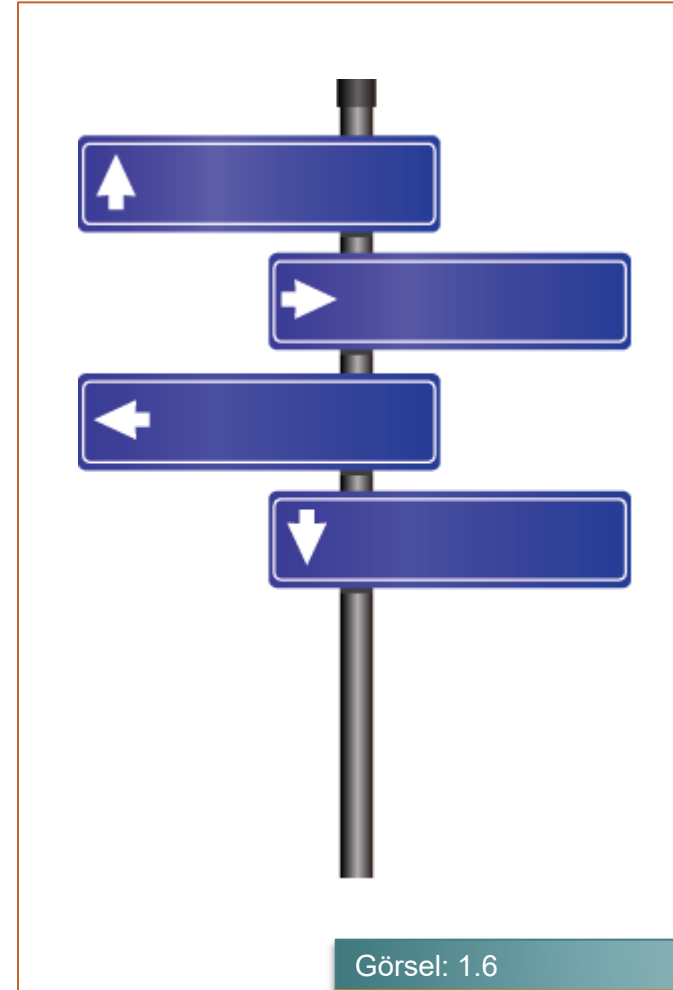
“Kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı kendisinedir...”

(Fussilet suresi, 46. ayet)

1. Ünite: KADER İNANCI

Kişi; akli, ilmi ve iradesi sayesinde seçimlerini doğru yönde yapmalı, tercihlerinin onu mükâfata mı yoksa cezaya mı götüreceğinin farkında olmalıdır. İnsan, kaderi suçlayarak “Alın yazım buymuş, talihim karaymış.” gibi halk arasında yaygın kullanılan ifade ve bahanelerle sorumluluktan kurtulamaz.

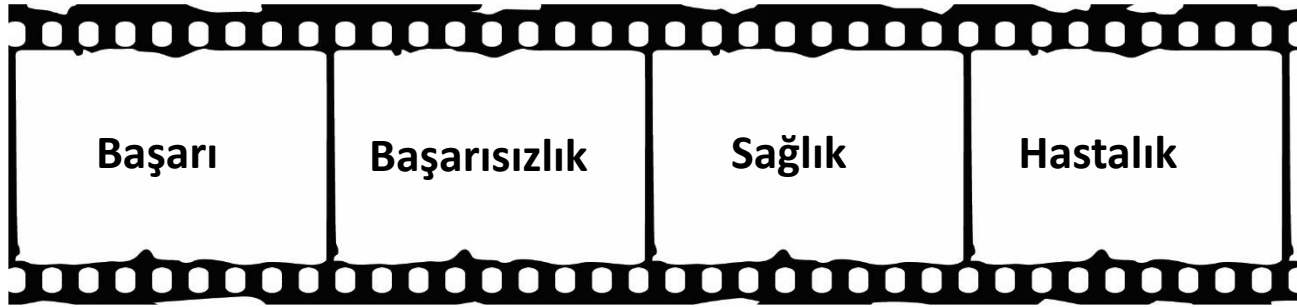
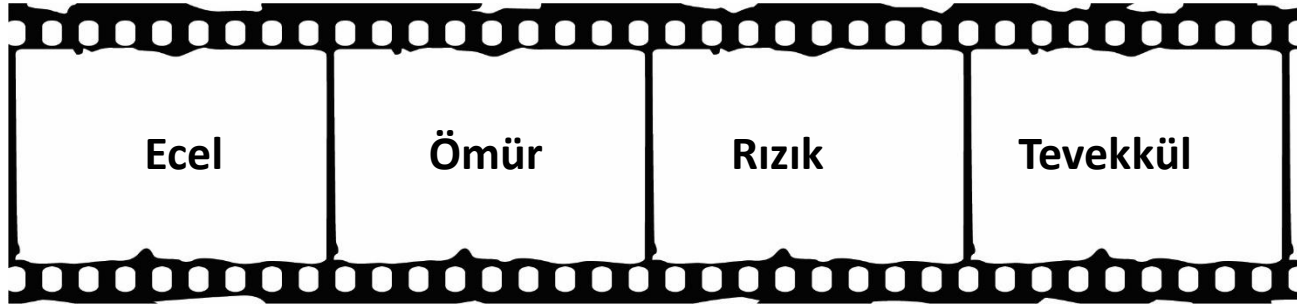
Görsel: 1.6

3. Kaderle İlgili Kavramlar

KADER

Günlük dilde kaderle ilgili kullanılan kavram,
deyim ve atasözleri nelerdir?

Kaderle İlgili Kavramlar

Ömür ve Ecel

İnsanın ve diğer canlıların doğumundan ölümüne kadar geçen zaman dilimine **ömür** denir.

Yüce Allah'ın takdir ettiği bu ömrün bittiği, hayatın sona erdiği ana da **ecel** denir.

Ayetler:

“Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zatı baki kalacaktır.”

(Rahman suresi, 26-27. ayetler)

“Biz, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları hak ve hikmete uygun olarak ve belirlenmiş bir ecel için yarattık...”

(Ahkaf suresi, 3. ayet)

1. Ünite: KADER İNANCI

- Ecel ve ömrün kaderle olan ilişkisi; ömrün uzaması ve kısılması, insan hayatının ne zaman sona ereceği gibi sorularla karşımıza çıkmaktadır.
- Tüm varlıklarda ve olaylarda olduğu gibi insanın da ne zaman doğacağı ve öleceği Allah'ın (cc) takdiri ile gerçekleşir.

Görsel: 1.7

Rızık

Görsel: 1.8

Yediklerimiz, içtiklerimiz, giydiklerimiz, teneffüs ettiğimiz hava, bilgi ve hikmet, kısaca maddi ve manevi bütün ihtiyaç duyulan şeyler, Allah'ın (cc) bahşettiği rızıklardır.

1. Ünite: KADER İNANCI

Çalışmadan geçinmeyi düşünmek, tembelliği şansızlık olarak yorumlamak, emek vermeden “Rızkımı Allah (cc) verir.” diye beklemek doğru kader anlayışıyla bağdaşmaz.

Hadisler:

“Sizden herhangi birinizin sırtına bir bağ odun yüklenip satması, dilenmesinden hayırlıdır...”
(Buhari, Zekât, 50)

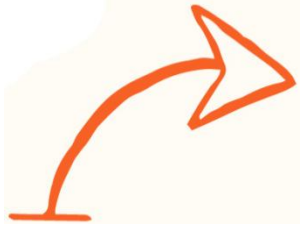
“Kimse, kendi elinin emeğinden daha hayırlı bir rızık yememiştir...”
(Buhari, Büyû’, 15)

Görsel: 1.9

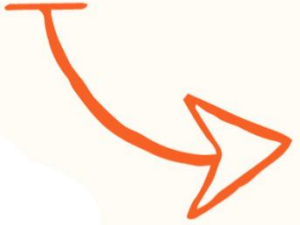
Tevekkül

Tevekkül

Kelime
anlamı

“Güvenmek, dayanmak, havale etmek, bağlanmak” anlamlarına gelir.

Terim
anlamı

Kişinin yapacağı işlerde kendisine düşen görevleri yapıp her türlü önlemi aldıktan sonra Allah'a (cc) dayanıp güvenmesi, sonucu O'ndan beklemesidir.

1. Ünite: KADER İNANCI

Ayetler:

“... Bir kere karar verip azmettin mi artık Allah’a tevekkül et (O’na dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.”

(Al-i İmran suresi, 159. ayet)

“... Müminler, yalnız Allah’a tevekkül etsinler. ”

(Al-i İmran suresi, 122. ayet)

Yanlış Tevekkül Anlayışına Örnekler

Baret ve eldivenini
takmadan inşaatta
çalışan işçi

Doktora gitmeden
iyileşmeye çalışan
ağır hasta

Çalışmadan başarılı
olmak isteyen
öğrenci

Yanlış tevekkül anlayışına başka hangi örnekleri verebilirsiniz?

Başarı ve Başarısızlık

- İnsan, kendisine verilen akıl ve iradeyle başarıya gidecek yolları öğrenir, hangi yoldan gideceğini tercih eder.
- Tercihleri sonucunda ya başarılı ya da başarısız olur. Bir tercih söz konusu olduğu için başarı veya başarısızlığın sorumluluğu insanın kendisine aittir.

Dikkat

Başarıya giden yollar zorluklarla dolu olsa da “Alnımın yazısı karaymış, talihsizim, bahtsızım, kısmetsizim.” gibi toplumda kalıplaşmış yanlış düşüncelerle gayreti bırakmamak gerekir.

1. Ünite: KADER İNANCI

BAŞARI

Görsel: 1.10

Aziz Sancar:

1946'da Mardin'in Savur ilçesinde dünyaya gelen Türk doktor, akademisyen, biyokimyager, moleküler biyolog ve bilim insanıdır. Yapmış olduğu çalışmalarla 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü'nü kazanmıştır.

Sağlık ve Hastalık

Sağlık;
kişinin bedenen, ruhen ve
sosyal yönden tam bir iyilik
hâlinde olmasını ifade eder.

Hastalık, sağlığın bozulmasıdır.
Hastalanan kişinin bedeninde ve
zihninde onu rahatsız
eden anormal durumlar ortaya çıkar.

İnsan, hastalıktan korunmak için öncelikle yediklerine, içtiklerine, yaşadığı ortama dikkat etmelidir.

Ayetler:

- “Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helal ve temiz olanlarından yiyeceğiniz!”
(Bakara suresi 168. ayet)
- “Giyisilerini temiz tut. Kötü şeylerden sakın.”
(Müddessir suresi, 4-5. ayetler)

Dikkat

- Alınan bütün önlemlere rağmen insanlar yine de hastalanabilir.
- Böyle durumlarda “Hastalanmak benim kaderimde varmış.” diyerek tedavi olmamak veya hastalığa çare aramamak doğru bir kader anlayışı değildir.
- Hastalanan kişi yeniden sağlığına kavuşmak için gerekli tedavi yollarına başvurmalı ve Allah’a (cc) dua etmelidir.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (as)

Görsel: 1.11

Hz. Musa, Allah'a (cc) isyanda aşırı gitmiş bir topluma peygamber olarak gönderilmiştir. Onun doğumu, gençliği, peygamberliği, Firavun'a karşı mücadelesi, mucizeleri ve halkına önderlik edişi ibretlik olaylar içermektedir.

1. Ünite: KADER İNANCI

Görsel: 1.12

- Hz. Musa, doğduğu günden itibaren sıkıntılarla karşılaşmış fakat Allah'ın (cc) lütfu ile bunları aşmıştır.
- Peygamber olarak görevlendirildiğinde bütün peygamberler gibi batıla karşı hak mücadelesi vermiştir.
- Bu yolda en büyük destekçisi kardeşi Hz. Harun olmuştur. Güçlü bir kral karşısında Allah'ın (cc) yardımıyla onurlu, kararlı ve sabırlı bir tavır sergilemiştir.

Hz. Musa'nın hayatındaki dönüm noktaları

• Doğduğunda Firavun'un ölüm emrinden, annesi tarafından nehre bırakılarak kurtulmuştur.

• Olgunluk çağına erişince Medyen bölgesine gitmiş ve orada yaklaşık on yıl kalmıştır.

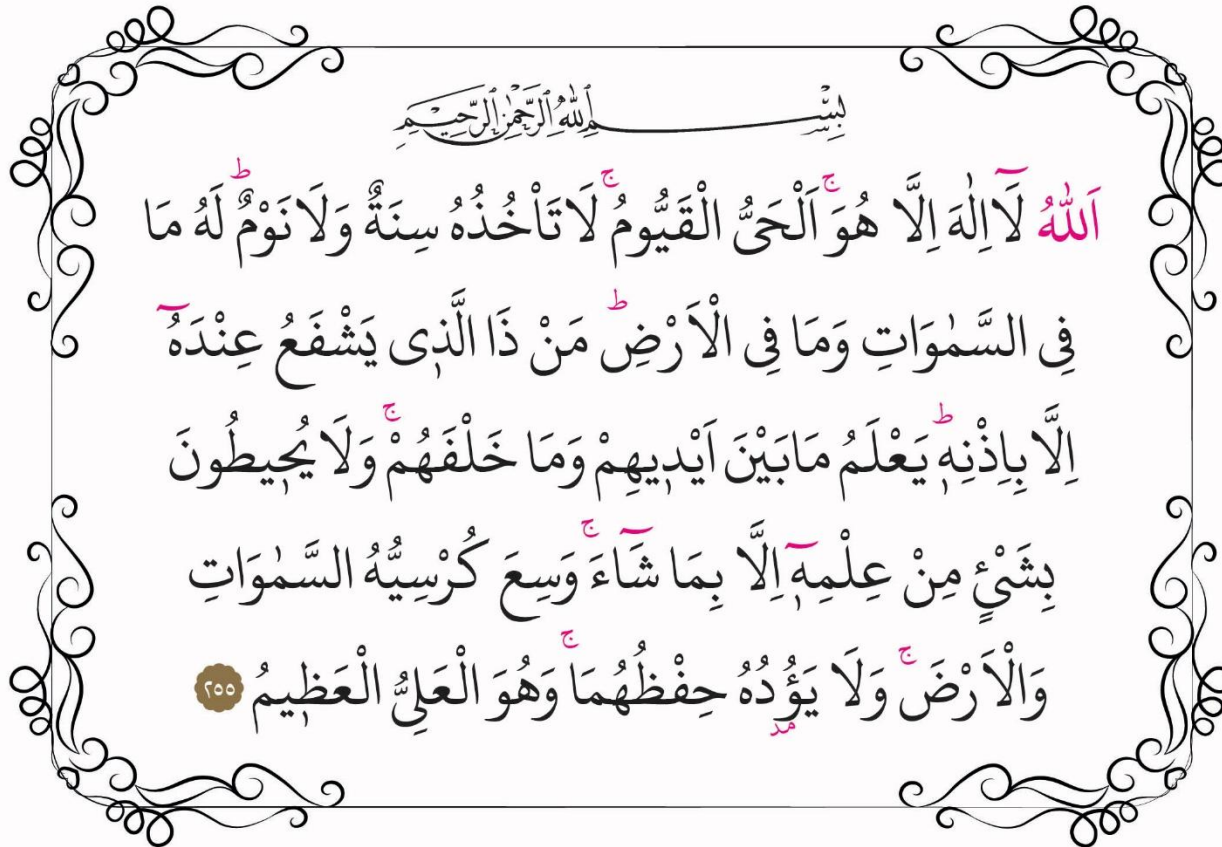
• Medyen'den Mısır'a dönerken Allah (cc) tarafından peygamber olarak görevlendirilmiştir.

• Firavun'u Allah'ın (cc) varlığını kabul etmeye davet etmiş ve Allah'ın (cc) izniyle mucizeler göstermiştir.

• İsrailoğullarını Firavun'un zulmünden kurtarmış fakat onlar Hz. Musa'ya nankörlük etmişlerdir.

5. Bir Ayet Tanıyorum: Ayetelkürsi ve Anlamı

Ayetelkürsi, Bakara suresinin 255. ayetidir.
İçinde “kürsi” sözcüğü geçtiği için bu isimle anılır.

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allâhü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm
 Lâ te'ħuzühû sinetüvvelâ nevm
 Lehû mâ fissemâvâti vemâ fil ard
 Menzellezî yeşfeu indehû illâ biiznih
 Ya'lemü mâbeyne eydîhim vemâ
 ħalfehüm
 Velâ yuħîtûne bişey'immin ilmihi illâ
 bimâ şâ'
 Vesia kürsiyyühüs semâvâti vel ard
 Velâ yeûdühû ħıfzuhümâ
 Vehüvel aliyyül azîm.

Anlamı

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O daima diridir (Hayy'dır), bütün varlığın idaresini yürütendir (Kayyum'dur). O'nu ne uyuklama tutar ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmadan huzurunda şefaata edebilecek olan kimdir? O, kullarının önlerinde ve arkalarında ne varsa hepsini bilir. Onlar ise O'nun dilediği kadarından başka ilminden hiçbir şey kavrayamazlar. O'nun sonsuz kudreti, gökleri ve yeri kaplar. Onları görüp gözetmek O'na ağır gelmez. Gerçekten yüce ve büyük olan yalnızca O'dur.

1. Ünite: KADER İNANCI

- Bu ayette Yüce Allah'ın birliği vurgulanarak İslam'ın en temel ilkesi olan tevhit üzerinde durulmuştur.
- Kâinattaki bütün olayların O'nun ilmi, iradesi ve kudretiyle gerçekleştiğine değinilmiştir.
- Yüce Allah'ın bütün kâinatın sahibi olduğu, her şeyin Allah'a (cc) ait olduğu, bütün işlerin ancak O'nun izniyle gerçekleşeceği ayette geçen diğer hususlardır.

1. Ünite: KADER İNANCI

